

Έλληνες του Εξωτερικού: Διασταυρώνοντας Πραγματικότητες

Ανώνυμο Ερωτηματολόγιο 01/07/2025 – 31/08/2025

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1: Στοιχεία Ερωτηματολογίου.....	1-2
1.1 Εισαγωγή.....	2
1.2 Μεθοδολογία.....	2
Κεφάλαιο 2: Παρουσίαση διαγραμμάτων.....	3-15
2.1 Προφίλ συμμετεχόντων.....	3-5
2.2 Λόγοι μετανάστευσης.....	6
2.3 Σύγκριση Ελλάδας με χώρα διαμονής.....	7-11
2.3.1 Καθαρό μηνιαίο εισόδημα και εργασιακές συνθήκες.....	7-8
2.3.2 Αποταμίευση και προσωπικός ελεύθερος χρόνος.....	9
2.3.3 Υποδομές νοσοκομείων και ποιότητα ιατρικού προσωπικού.....	10
2.3.4 Δημόσιες υπηρεσίες.....	11
2.4 Ελληνική πραγματικότητα.....	12-15
2.4.1 Αντιμετώπιση δυσλειτουργικού δημοσίου.....	12
2.4.2 Ιδιωτικοποίηση υπηρεσίας ηλεκτροδότησης.....	13
2.4.3 Εξωτερική πολιτική.....	14
2.5 Πιθανότητα επιστροφής.....	15
Κεφάλαιο 3: Συμπεράσματα.....	16-17

Κεφάλαιο 1: Στοιχεία Ερωτηματολογίου

1.1 Εισαγωγή

Η έρευνα αυτή έγινε με στόχο την καταγραφή των εμπειριών των Ελλήνων του εξωτερικού. Έμφαση δόθηκε στους λόγους που τους οδήγησαν στη μετανάστευση και στην πραγματικότητα που βιώνουν στις χώρες διαμονής τους.

Σημαντικές παρατηρήσεις εξήχθησαν από τα αποτελέσματα των ερωτήσεων που συγκρίνουν τις προσωπικές εμπειρίες των συμμετεχόντων στην Ελλάδα και το εξωτερικό σχετικά με το καθαρό μηνιαίο εισόδημα, τις εργασιακές συνθήκες, την αποταμίευση και τον ελεύθερο χρόνο. Εξίσου σημαντικά είναι τα ευρήματα σύγκρισης αναφορικά με τις υποδομές των νοσοκομείων, την ποιότητα του ιατρικού προσωπικού και τις δημόσιες υπηρεσίες.

Θεωρήθηκε φρόνιμο, οι συμμετέχοντες να μπορέσουν να εκφράσουν την άποψή τους και για ορισμένα ελληνικά ζητήματα. Ενδιαφέρουσες απόψεις καταγράφηκαν για τις λύσεις που προτείνονται για το δυσλειτουργικό δημόσιο, την ιδιωτικοποίηση του ρεύματος και την εξωτερική πολιτική της χώρας. Το ερωτηματολόγιο είχε ως τελευταία ερώτηση την πιθανότητα επιστροφής των Ελλήνων της διασποράς, εφόσον οι συνθήκες τους το επέτρεπαν.

Στις 31 Αυγούστου του 2025 ολοκληρώθηκε η συλλογή δεδομένων, η οποία είχε ως ημερομηνία έναρξης την 1 Ιουλίου 2025.

Ο συνολικός αριθμός των συμμετεχόντων ανήρθε στους 1036, με 4 από αυτούς να τερματίζουν το ερωτηματολόγιο στο πρώτο σκέλος του, εφόσον απάντησαν «Όχι» στην ερώτηση για το εάν είναι άτομα ελληνικής καταγωγής που διαμένουν στο εξωτερικό. Τα υπόλοιπα 1032 άτομα ολοκλήρωσαν το ερωτηματολόγιο, απαντώντας σε όλες τις ερωτήσεις .

1.2 Μεθοδολογία

Χρονικό διάστημα: 01/07/2025 - 31/08/2025

Τρόπος συλλογής δεδομένων: Social Media

Εργαλείο συλλογής δεδομένων: Google Forms

Αριθμός συμμετεχόντων: 1032

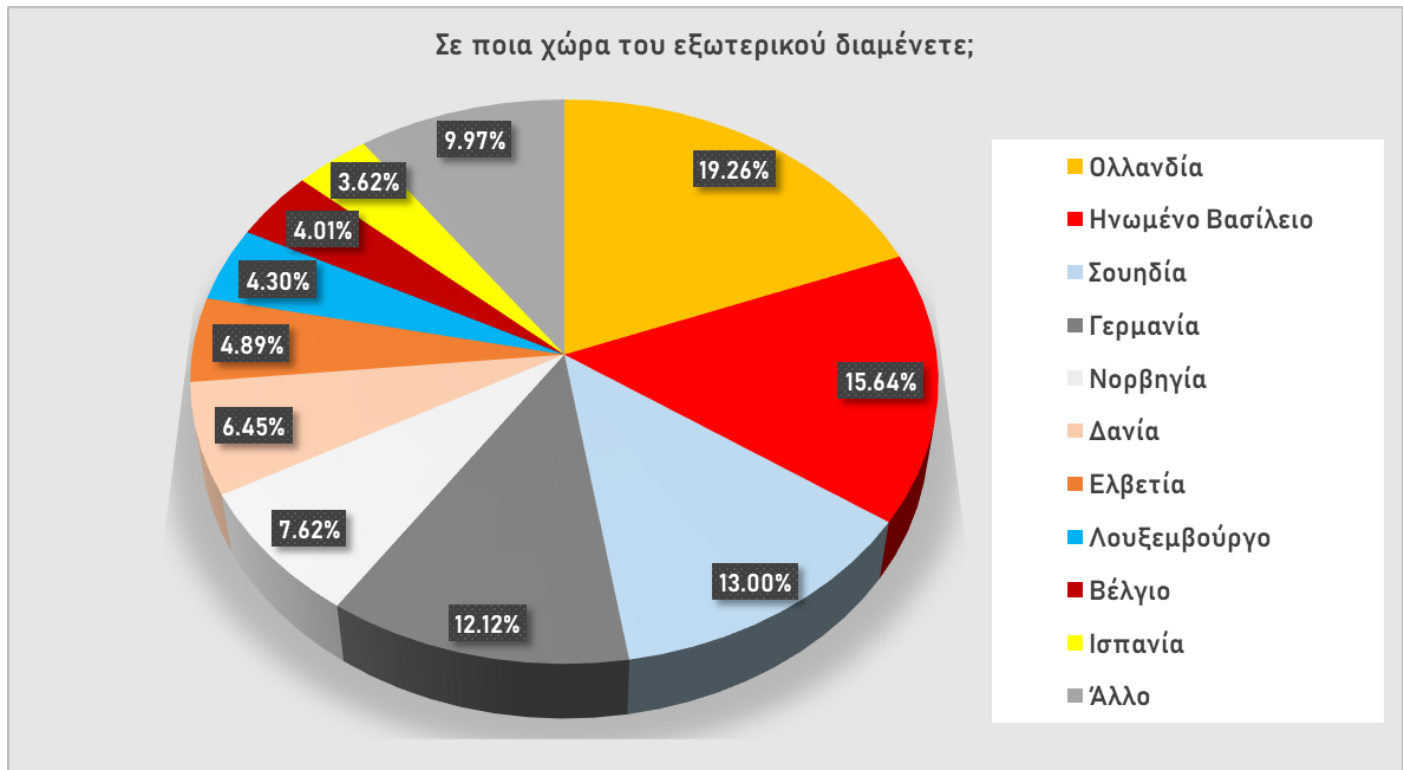
Αριθμός ερωτήσεων: 21

Τύπος ερωτήσεων: Μονής επιλογής, πολλαπλής επιλογής

Χαρακτήρας έρευνας: Ανώνυμος (Δεν έγινε καταγραφή των προσωπικών στοιχείων των συμμετεχόντων, Δεν έγινε καταγραφή των ηλεκτρονικών διευθύνσεων).

Κεφάλαιο 2: Παρουσίαση διαγραμμάτων

2.1 Προφίλ συμμετεχόντων

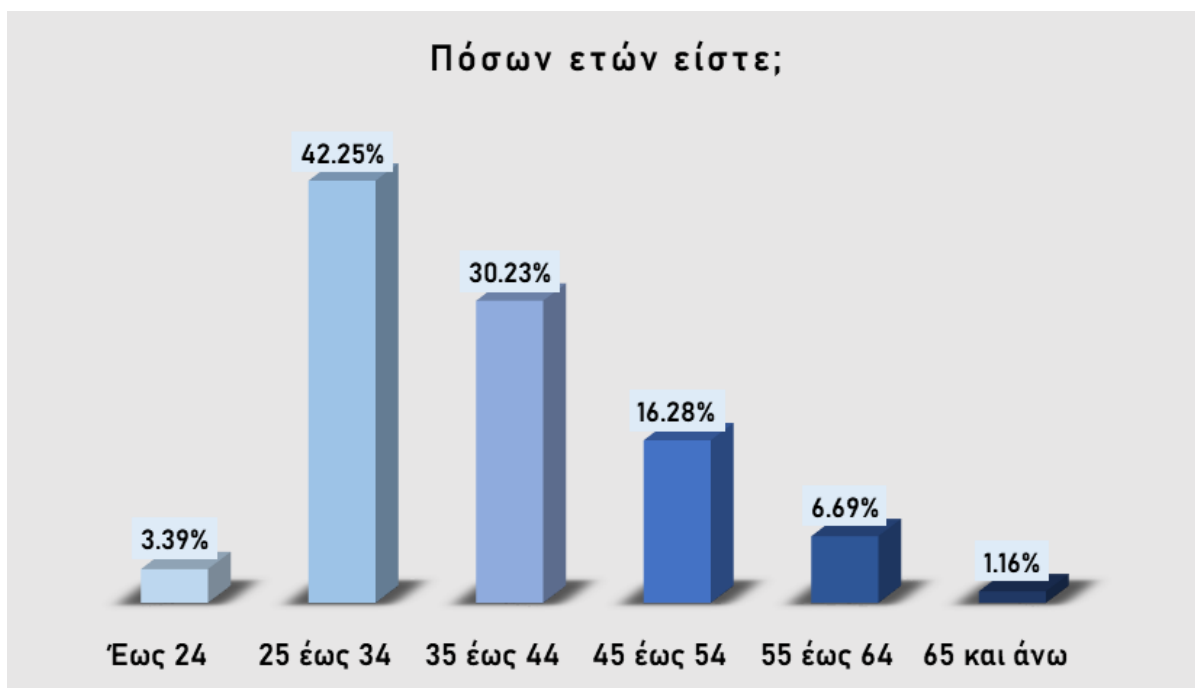
Διάγραμμα 1 "Σε ποια χώρα του εξωτερικού διαμένετε;"

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων, όπως παρουσιάζονται και στο Διάγραμμα 1, απαντάει με βάση τις εμπειρίες της από την Ολλανδία με 197 συμμετέχοντες, το Ηνωμένο Βασίλειο με 160, τη Σουηδία με 133, τη Γερμανία με 124 και τη Νορβηγία με 78.

Μικρότερα ποσοστά απάντησαν με σημείο αναφοράς τη Δανία με 66 συμμετέχοντες, την Ελβετία με 50, το Λουξεμβούργο με 44, το Βέλγιο με 41 και την Ισπανία με 37.

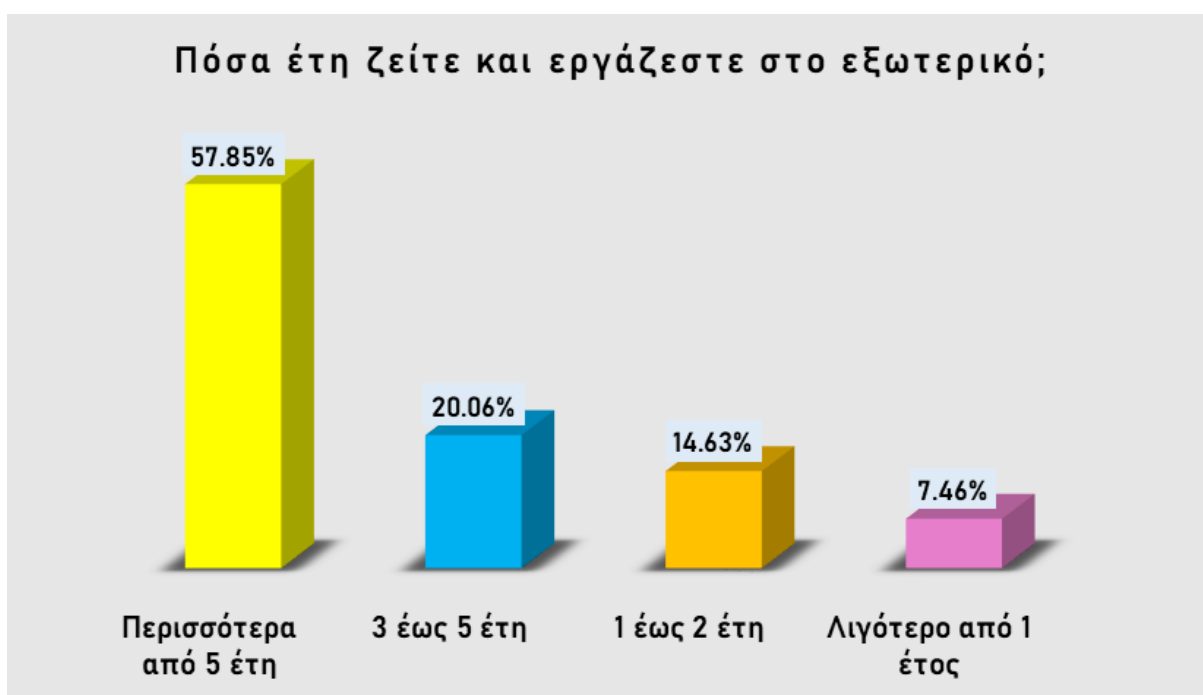
Οι χώρες που ανήκουν στην κατηγορία «Άλλο» είναι η Αυστρία και η Ισλανδία με 19 συμμετέχοντες έκαστη, η Ιρλανδία με 12, η Σαουδική Αραβία με 7, η Γαλλία με 6, η Κύπρος, η Ιαπωνία και οι ΗΠΑ με 5 έκαστη, η Πολωνία με 4, η Φινλανδία, η Νέα Ζηλανδία, οι Φιλιππίνες και η Ταϊλάνδη με 2 έκαστη και τέλος, η Αλβανία, η Αγκόλα, η Βουλγαρία, ο Καναδάς, η Χιλή, η Τσεχία, η Εσθονία, η Ουγγαρία, η Ρουμανία, η Σλοβακία και η Τουρκία με 1 συμμετέχοντα έκαστη.

Συνολικά οι χώρες αριθμούν τις 34.

Διάγραμμα 2 "Πόσων ετών είστε;"

Η πλειοψηφία που επικράτησε ηλικιακά είναι αυτή των 25 έως 34 ετών καθώς και 35 έως 44 ετών, το ποσοστό των οποίων απαρτίζει το 72.48% των συμμετεχόντων, όπως διακρίνεται στο Διάγραμμα 2.

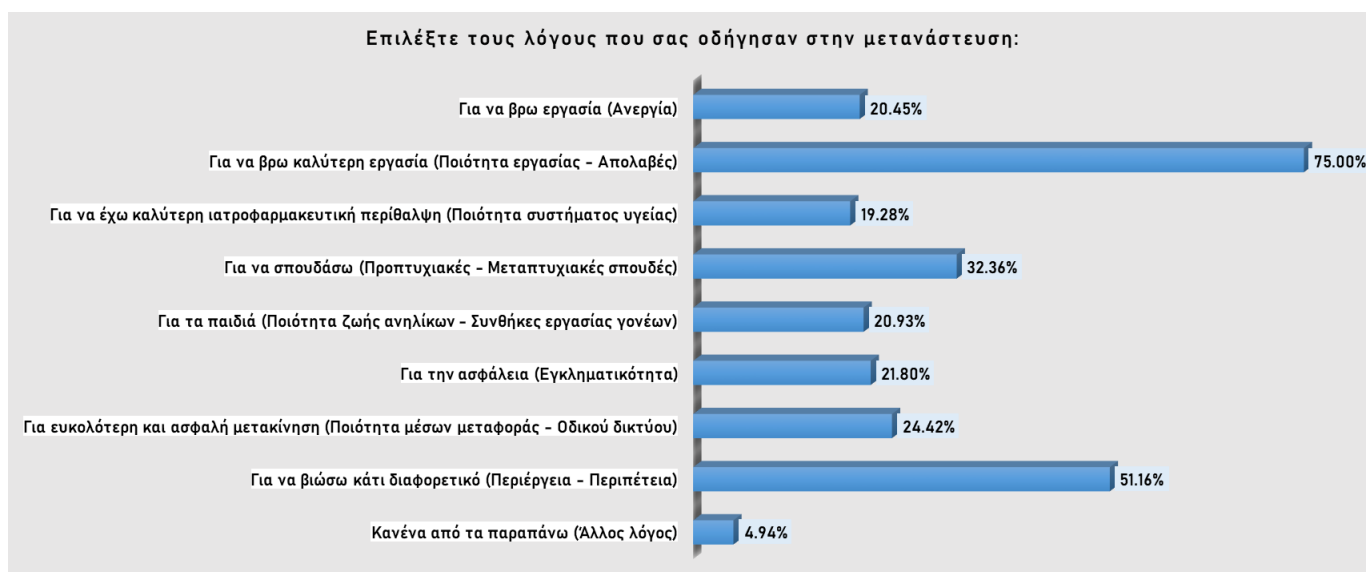
Διάγραμμα 3 "Πόσα έτη ζείτε και εργάζεστε στο εξωτερικό;"

Διάγραμμα 4 "Έχετε επισκεφθεί την Ελλάδα τα τελευταία 5 έτη;"

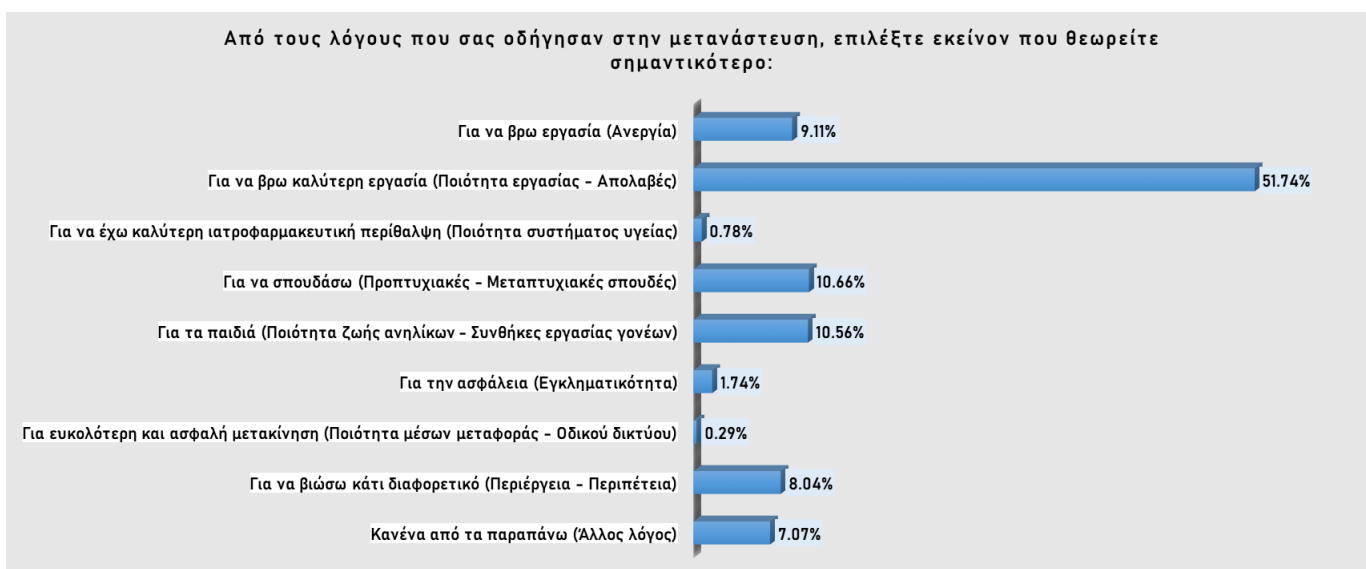
Το 57.85% διαμένει στο εξωτερικό για περισσότερα από 5 έτη, ενώ το 42.15% λιγότερα ή 5 έτη (βλ. Διάγραμμα 3). Επιπρόσθετα, το 97.67% έχει επισκεφθεί την Ελλάδα τα τελευταία 5 έτη. Μόνο 24 από τους 1032 συμμετέχοντες απάντησαν αρνητικά σε αυτή την ερώτηση (βλ. Διάγραμμα 4).

2.2 Λόγοι μετανάστευσης

Διάγραμμα 5 "Επιλέξτε τους λόγους που σας οδήγησαν στη μετανάστευση"

Οι συμμετέχοντες στη συνέχεια, κλήθηκαν να επιλέξουν τους λόγους της μετανάστευσής τους. Να σημειωθεί, πως υπήρχε η δυνατότητα πολλαπλής επιλογής, επομένως ο κάθε συμμετέχοντας μπορούσε να επιλέξει περισσότερες από μία απαντήσεις. Η αναζήτηση πιο ποιοτικής εργασίας συγκέντρωσε το μεγαλύτερο ποσοστό επιλογής με 75% (βλ. Διάγραμμα 5)

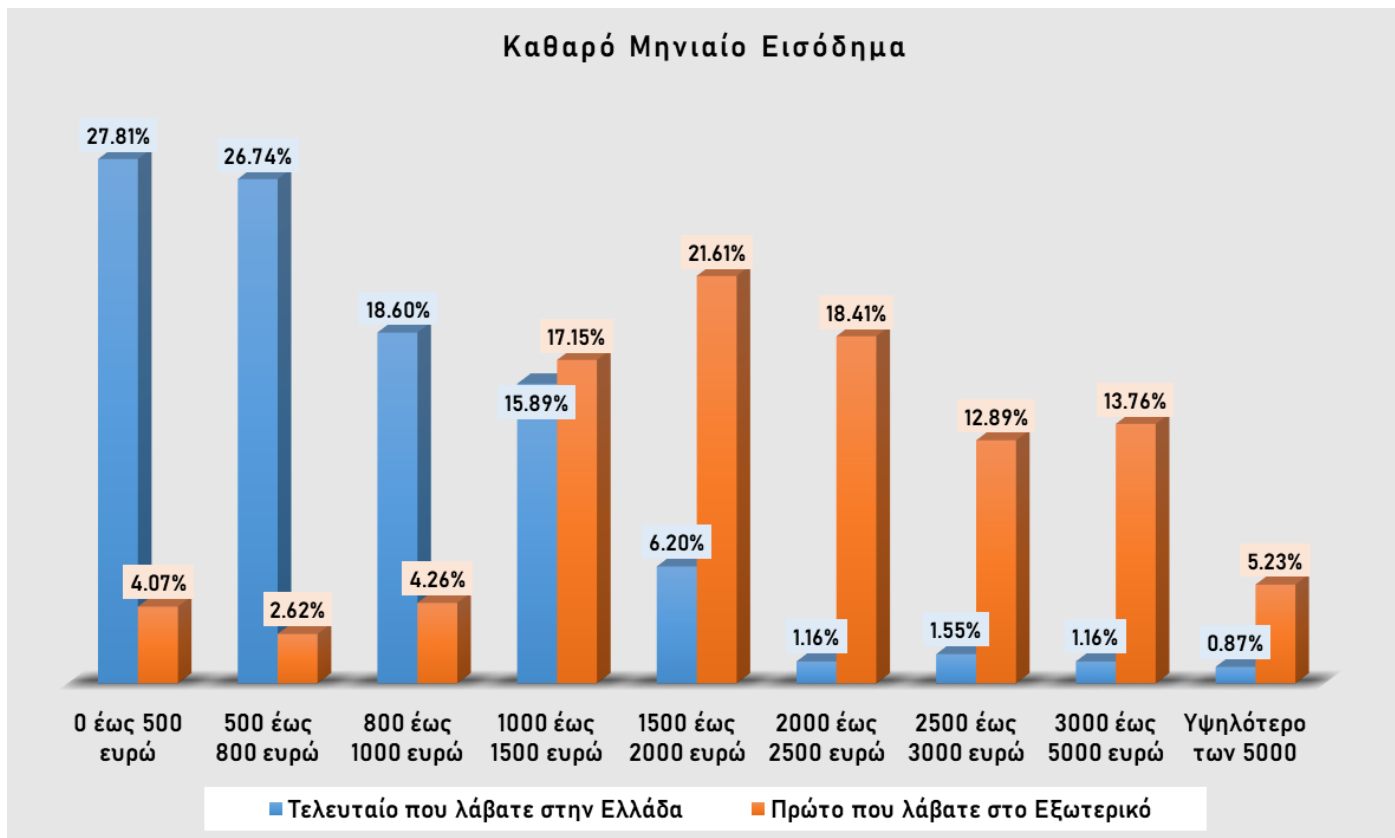

Διάγραμμα 6 "Από τους λόγους που σας οδήγησαν στη μετανάστευση, επιλέξτε εκείνον που θεωρείτε σημαντικότερο"

Στο Διάγραμμα 6, γίνεται διακριτό το αποτέλεσμα της επιλογής ενός μόνου λόγου μετανάστευσης, τον οποίο οι συμμετέχοντες θεώρησαν τον πιο σημαντικό. Το μεγαλύτερο ποσοστό επιλογής συγκέντρωσε και πάλι η αναζήτηση πιο ποιοτικής εργασίας με 51.74% (534 συμμετέχοντες εκ του συνόλου).

2.3 Σύγκριση Ελλάδας με χώρα διαμονής

2.3.1 Καθαρό μηνιαίο εισόδημα και εργασιακές συνθήκες

Διάγραμμα 7 "Καθαρό μηνιαίο εισόδημα"

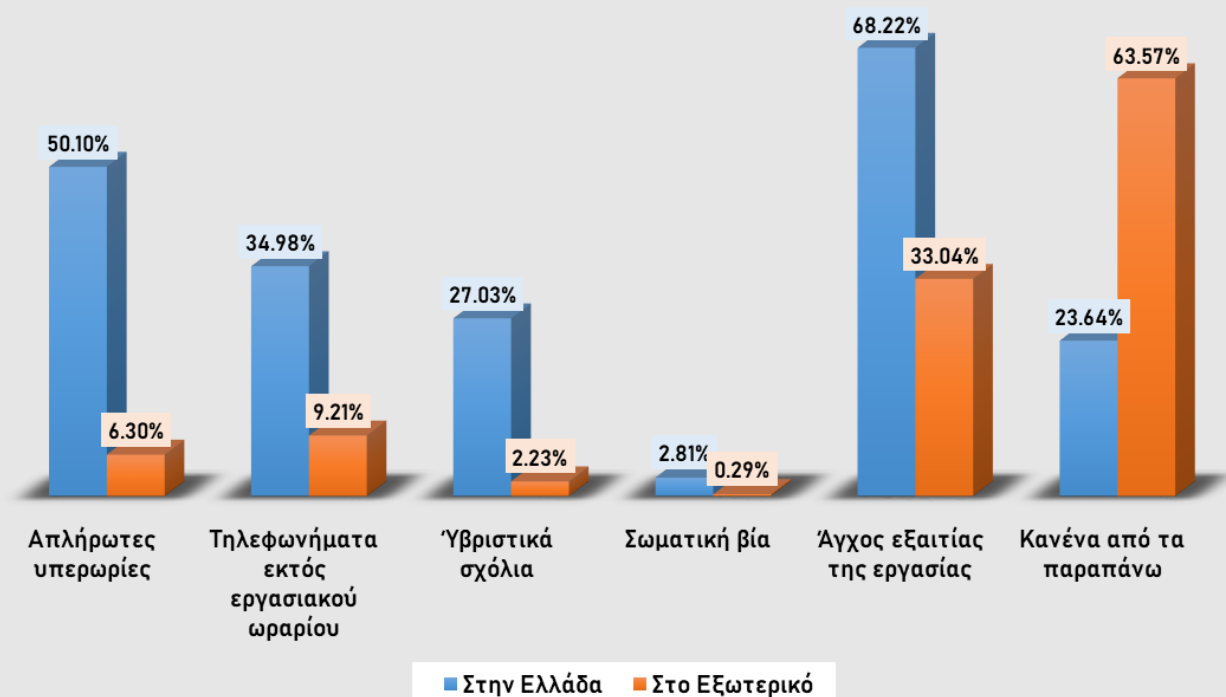
Στην σύγκριση εισοδημάτων, διακρίνονται σημαντικές αυξομειώσεις των ποσοστών μεταξύ του τελευταίου καθαρού μηνιαίου εισοδήματος στην Ελλάδα και του πρώτου καθαρού μηνιαίου εισοδήματος στο εξωτερικό.

Παρατηρείται πως για την Ελλάδα επικράτησαν τα ποσοστά για τους μισθούς από 0 έως 500 ευρώ και 500 έως 800 ευρώ, με 27.81% και 26.74%, αντίστοιχα.

Ωστόσο, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 7, για το εξωτερικό επικράτησαν ποσοστά για τους μισθούς 1000 έως 1500 ευρώ, 1500 έως 2000 ευρώ και 2000 έως 2500 ευρώ.

Ο μισθός υψηλότερος των 5000 ευρώ, επίσης, δεν αποτέλεσε δημοφιλή επιλογή σε καμία από τις δύο περιπτώσεις, ωστόσο παρατηρούμε μια αύξησή του από 0.87% στην Ελλάδα σε 5.23% σε χώρες του εξωτερικού.

Επιλέξτε όσα είναι αληθή, για τον εαυτό σας, κατά την εργασιακή σας εμπειρία:

Διάγραμμα 8 "Επιλέξτε όσα είναι αληθή, για τον εαυτό σας, κατά την εργασιακή σας εμπειρία"

Μετά από την αναφορά του εισοδήματος, οι συμμετέχοντες επέλεξαν την πραγματικότητα της εργασιακής τους εμπειρίας, πρώτα στην Ελλάδα και έπειτα στο εξωτερικό.

Με την επιλογή πολλαπλών επιλογών, φαίνεται στην Ελλάδα να επικράτησαν το «Άγχος εξαιτίας της εργασίας», οι «Απλήρωτες υπερωρίες», τα «Τηλεφωνήματα εκτός εργασιακού ωραρίου» και τα «Υβριστικά σχόλια».

Αντίθετα, παρατηρείται σημαντική μείωση των ποσοστών στην περίπτωση του εξωτερικού, εκ των οποίων η μικρότερη μείωση ήταν αυτή του «Άγχους εξαιτίας της εργασίας», η οποία παρόλα αυτά μειώθηκε κατά 35.18%.

Το ποσοστό που επικράτησε σε κάθε μία περίπτωση είναι αυτό του «Άγχους εξαιτίας της εργασίας» στην περίπτωση της Ελλάδας με 68.22% και η επιλογή «Κανένα από τα παραπάνω» στην περίπτωση του εξωτερικού με 63.57%.

Σημαντικό είναι να αναφερθεί, επίσης, η μείωση της «Σωματικής βίας» από 2.81% στην Ελλάδα σε μόνο 0.29% στο εξωτερικό (βλ. Διάγραμμα 8).

2.3.2 Αποταμίευση και προσωπικός ελεύθερος χρόνος

Διάγραμμα 9 "Σε σύγκριση με την Ελλάδα, πιστεύετε ότι μπορείτε να αποταμιεύετε περισσότερα στη χώρα διαμονής σας;"

Στην ερώτηση περί αποταμίευσης, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 9, οι συμμετέχοντες επέλεξαν κυρίως, πως αποταμιεύουν πολύ περισσότερα ή περισσότερα στη χώρα διαμονής τους, με ποσοστά 65.50% και 29.46%, αντίστοιχα, τα οποία αποτελούν το 94.96% των συνολικών επιλογών.

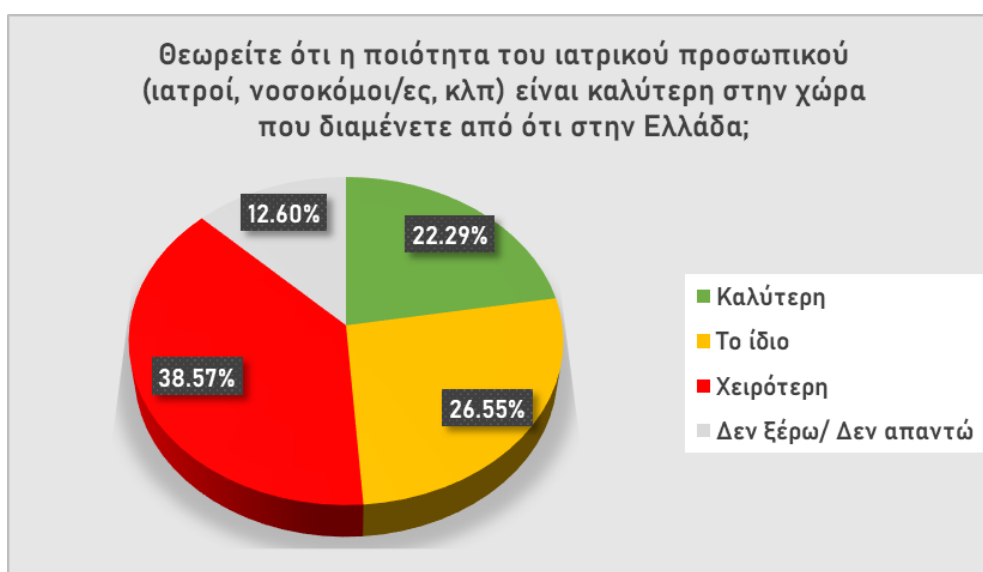
Διάγραμμα 10 "Θεωρείτε πως έχετε περισσότερο ελεύθερο χρόνο τώρα από ότι είχατε στην Ελλάδα;"

Παρατηρείται αύξηση του ελεύθερου χρόνου των συμμετεχόντων, συγκριτικά με αυτόν που είχαν στην Ελλάδα, όπως διακρίνεται στο Διάγραμμα 10, με το 64.73% να επιλέγει πως έχει πιο πολύ ελεύθερο χρόνο στη χώρα διαμονής του.

2.3.3 Υποδομές νοσοκομείων και ποιότητα ιατρικού προσωπικού

Διάγραμμα 11 "Θεωρείτε ότι οι εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός των νοσοκομείων, στη χώρα του εξωτερικού που διαμένετε, είναι καλύτερα από ότι στην Ελλάδα;"

Διάγραμμα 12 "Θεωρείτε ότι η ποιότητα του ιατρικού προσωπικού(ιατροί, νοσοκόμοι/ες, κλπ) είναι καλύτερη στη χώρα που διαμένετε από ότι στην Ελλάδα;"

Στη συνέχεια, κλήθηκαν να συγκρίνουν την ποιότητα των νοσοκομείων στην Ελλάδα και στη χώρα διαμονής τους, πρώτα όσον αφορά τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό και έπειτα σχετικά με την ποιότητα του ιατρικού προσωπικού.

Όπως παρατηρείται στα Διαγράμματα 11 και 12, αντίστοιχα, η πλειοψηφία με 78.29% φαίνεται να θεωρεί καλύτερες τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό της χώρας διαμονής τους. Ωστόσο, οι απόψεις φαίνεται να δίστανται περισσότερο για την ποιότητα του ιατρικού προσωπικού, με 22.29% να τη θεωρεί καλύτερη, 26.66% το ίδιο και το μεγαλύτερο ποσοστό, με 38.57% να τη θεωρεί χειρότερη από ότι στην Ελλάδα.

2.3.4 Δημόσιες υπηρεσίες

Διάγραμμα 13 "Θεωρείτε ότι οι δημόσιες υπηρεσίες της χώρας που διαμένετε λειτουργούν καλύτερα από της Ελλάδας;"

Όσον αφορά τις δημόσιες υπηρεσίες της χώρας διαμονής τους, η πλειοψηφία με 85.95% φαίνεται να συμφωνεί πως λειτουργούν καλύτερα από εκείνες της Ελλάδας, όπως διακρίνεται στο Διάγραμμα 13.

2.4 Ελληνική πραγματικότητα

2.4.1 Αντιμετώπιση δυσλειτουργικού δημοσίου

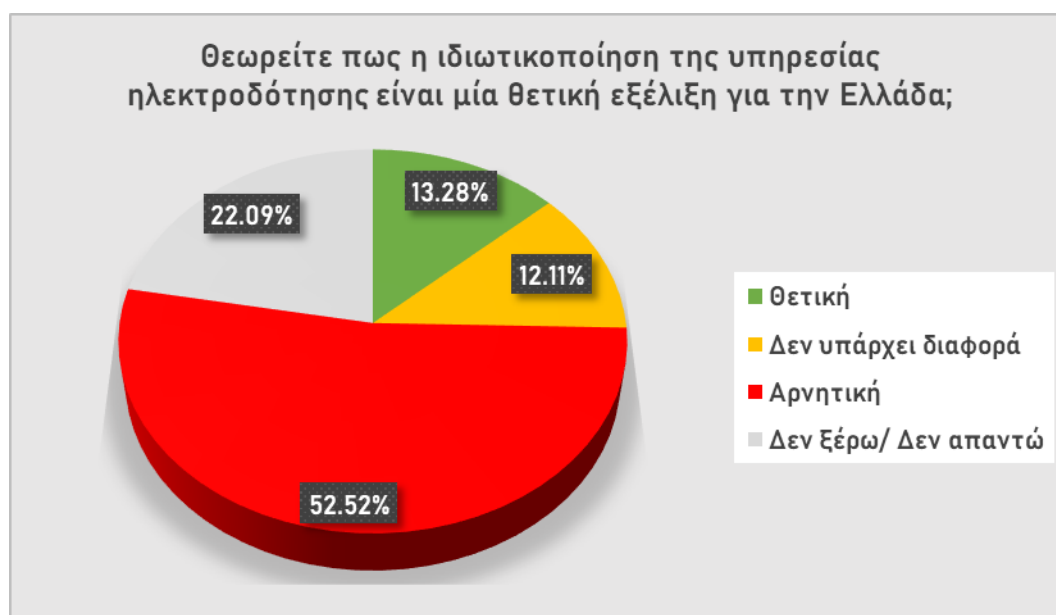

Διάγραμμα 14 "Ποια από τις παρακάτω λύσεις θα προτιμούσατε για τους τομείς του ελληνικού δημοσίου, που θεωρείτε ότι δεν λειτουργούν σωστά;"

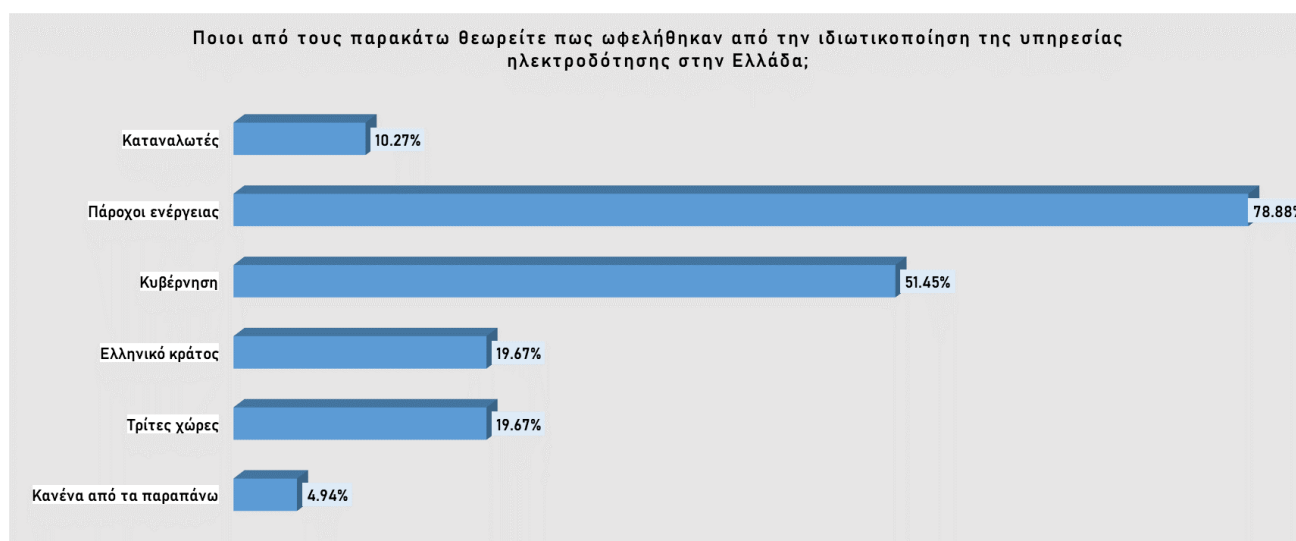
Σε συνέχεια, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να εκφράσουν την άποψή τους για ορισμένα εσωτερικά και εξωτερικά ζητήματα της Ελλάδας, με εστίαση σε ορισμένους φορείς.

Για τους τομείς του ελληνικού δημοσίου που δυσλειτουργούν, η πλειοψηφία με 87.02% προτίμησε την λύση ενός οργανωμένου και αξιοκρατικού δημοσίου.

2.4.2 Ιδιωτικοποίηση υπηρεσίας ηλεκτροδότησης

Διάγραμμα 15 "Θεωρείτε πως η ιδιωτικοποίηση της υπηρεσίας ηλεκτροδότησης είναι μια θετική εξέλιξη για την Ελλάδα;"

Διάγραμμα 16 "Ποιοι από τους παρακάτω θεωρείτε πως ωφελήθηκαν από την ιδιωτικοποίηση της υπηρεσίας ηλεκτροδότησης στην Ελλάδα;"

Όπως παρατηρείται στα Διαγράμματα 15 και 16, οι συμμετέχοντες εξέφρασαν την άποψή τους, σχετικά με την ιδιωτικοποίηση της υπηρεσίας ηλεκτροδότησης της Ελλάδας. Η πλειοψηφία θεωρεί αρνητική αυτή την εξέλιξη, ενώ τα υπόλοιπα ποσοστά, χωρίζονται με πανομοιότυπο τρόπο, με την επιλογή «Δεν ξέρω/ Δεν απαντώ», να υπερβαίνει των άλλων δυο και να είναι η δεύτερη μεγαλύτερη.

Για το ποιοι επωφελήθηκαν από αυτή την αλλαγή στην υπηρεσία ηλεκτροδότησης, οι συμμετέχοντες είχαν την επιλογή πολλαπλών απαντήσεων. Στο Διάγραμμα 16, συγκεκριμένα, καταφαίνεται η πλειοψηφική επιλογή των «Παρόχων Ενέργειας» με 78.88% και της «Κυβέρνησης» να ακολουθεί δεύτερη με 51.45%.

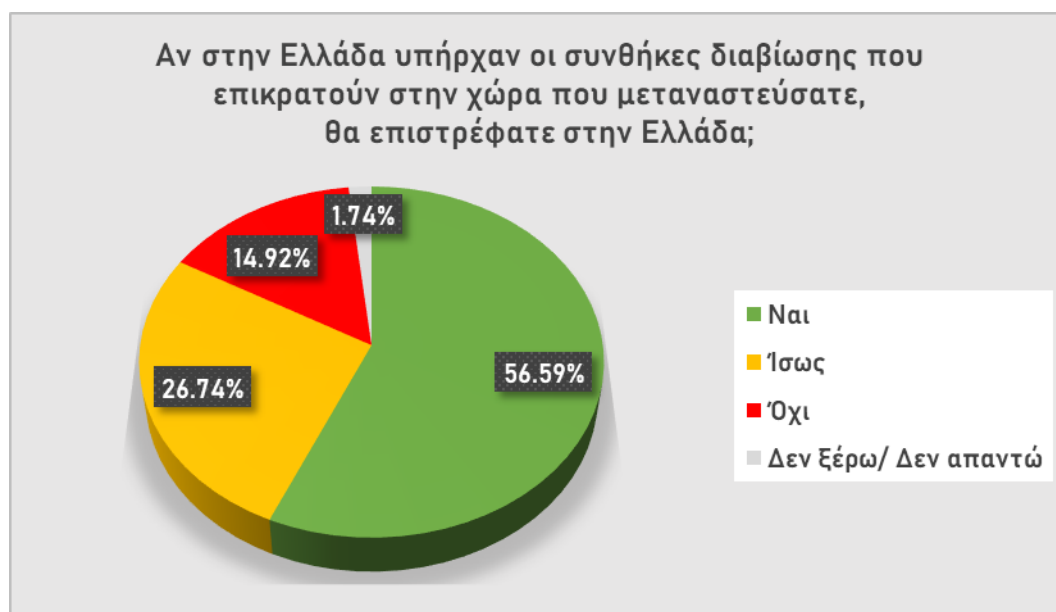
2.4.3 Εξωτερική πολιτική

Διάγραμμα 17 "Πώς αξιολογείτε την εξωτερική πολιτική της Ελλάδας;"

Για την εξωτερική πολιτική της Ελλάδας, οι συμμετέχοντες συμφώνησαν κατά 66.47% πως είναι προβληματική, ενώ 20.93% από αυτούς επέλεξαν μια ουδέτερη στάση(*ούτε αποτελεσματική, ούτε προβληματική), όπως φανερώνει το Διάγραμμα 17.

2.5 Πιθανότητα επιστροφής

Διάγραμμα 18 "Αν στην Ελλάδα υπήρχαν οι συνθήκες διαβίωσης που επικρατούν στη χώρα που μεταναστεύσατε, θα επιστρέφατε στην Ελλάδα;"

Τέλος, το ερωτηματολόγιο κατέληξε, με μια ερώτηση συμπερασματικού περιεχομένου, στην οποία οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να επιλέξουν, εάν θα επέστρεφαν στην Ελλάδα, εφόσον επικρατούσαν οι συνθήκες της χώρας στην οποία διαμένουν τώρα.

Το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών φαίνεται να απάντησε θετικά (59.59%), ενώ το 26.74% απάντησε «Ίσως». Αυτά είναι 584 και 276 άτομα του συνόλου, αντίστοιχα (βλ. Διάγραμμα 18).

Κεφάλαιο 3: Συμπεράσματα

- Οι συμμετέχοντες κατά πλειοψηφία διαμένουν και εργάζονται σε χώρες της **Βόρειας και Κεντρικής Ευρώπης**, διατηρώντας, σχεδόν καθολικά, επαφή με την Ελλάδα της τελευταίας πενταετίας. Το brain drain συνεχίζει με 4 στους 10 να έχουν μεταναστεύσει τα τελευταία 5 χρόνια και 7 στους 10 να ανήκουν σε ηλικίες μεταξύ **24 και 44 ετών**.
- Στους λόγους μετανάστευσης η πιο συνηθισμένη και ταυτόχρονα σημαντική περίπτωση είναι η μετανάστευση με σκοπό την **αναζήτηση καλύτερης εργασίας**. Ακολουθούν η επιθυμία να βιώσουν κάτι διαφορετικό και οι σπουδές.
- Οι μισθοί των συμμετεχόντων, αμέσως μετά τη μετανάστευση τους στο εξωτερικό, κυμαίνονται σε εξαιρετικά διαφορετικά κλιμάκια, με 4 στους 10 να δηλώνουν **καθαρές μηνιαίες αποδοχές** από 1500 έως 2500 ευρώ και 3 στους 10 να δηλώνουν 2500 ευρώ έως και περισσότερα από 5000 ευρώ. Συγκριτικά με την Ελλάδα τα ποσοστά των ίδιων μισθών είναι ελάχιστα, καθώς πριν τη μετανάστευση, η μισθολογική πλειοψηφία συσσωρεύεται στα 0 έως 1500 ευρώ καθαρού μηνιαίου εισοδήματος, με 9 στους 10 να κάνουν αυτή την επιλογή.
- Η **αποταμίευση**, επίσης, εμφανίζεται σε πολύ μεγαλύτερα ποσοστά, με 9 στους 10 να επιλέγουν πως αποταμιεύουν περισσότερα ή πολύ περισσότερα χρήματα σε σχέση με την Ελλάδα. Διακριτή είναι, ασφαλώς, και η βελτίωση της ισορροπίας μεταξύ εργασίας και ζωής των συμμετεχόντων, με 6 στους 10 να επιλέγουν πως έχουν περισσότερο **ελεύθερο χρόνο** και μόλις 1 στους 10 να επιλέγει ότι έχει λιγότερο ελεύθερο χρόνο πλέον.
- Η διαφορά στην **ποιότητα εργασίας** είναι αισθητή. Το άγχος εξαιτίας της εργασίας από 68% πέφτει στο 33% και οι απλήρωτες υπερωρίες από 50% στο 6%. Ανησυχητικό εύρημα είναι επίσης πως 29 άνθρωποι δήλωσαν πως βίωσαν **σωματική βία** και 279 πως δέχτηκαν **υβριστικά σχόλια** κατά την εργασιακή τους εμπειρία στην Ελλάδα. Αυτοί οι αριθμοί μειώνονται σημαντικά (3 και 27 αντίστοιχα) κατά την εργασία στο εξωτερικό, αλλά δεν εξαλείφονται πλήρως.
- Ενώ 8 στους 10 επιλέγουν πως **ο εξοπλισμός και οι εγκαταστάσεις των νοσοκομείων** στη χώρα παραμονής τους είναι καλύτερα, μόλις 2 στους 10 αναφέρουν πως η ποιότητα του **ιατρικού προσωπικού** είναι καλύτερη.
- Υπάρχει σχεδόν ομοφωνία, τόσο στο γεγονός πως οι **δημόσιες υπηρεσίες** στην Ελλάδα είναι συγκριτικά χειρότερες, αλλά και στο γεγονός πως λύση είναι η δημιουργία ενός **οργανωμένου και αξιοκρατικού δημοσίου**. Η λύση της ιδιωτικοποίησης έλαβε 5.72%.

- Την **ιδιωτικοποίηση της υπηρεσίας ηλεκτροδότησης** κρίνει θετικά 1 στους 10. Ως θετικά ωφελημένοι κρίνονται οι Πάροχοι ενέργειας με 78,88%, ενώ αντίστοιχα τους «Καταναλωτές» επέλεξε το 10,27%.
- Εξαιρετικά σημαντικό είναι το γεγονός πως μόλις το 2,81% κρίνει ως αποτελεσματική την **εξωτερική πολιτική της Ελλάδας**, έναντι του 66,47% που την κρίνει ως προβληματική.
- Θετικό είναι το γεγονός πως 8 στους 10 δήλωσαν πως θα εξέταζαν το ενδεχόμενο να **επιστρέψουν** σε περίπτωση που επικρατούσαν **στην Ελλάδα** οι ίδιες συνθήκες διαβίωσης με την χώρα διαμονής τους.